

Szerző: Szajlai Csaba

A piaci pánik hozta a bővlit

Csaba László szerint jövő áprilisban lehetnek a kormányban változások, nagy szükség lenne egy Önálló Pénzügyminisztériumra

A Moody's várható lépését a nemzetgazdasági miniszter több mint egy hete már előre jelezte egy nyilatkozatában. A lépésre akkor került sor, amikor a piaci pánik a gazdasági fundamentumokat egyértelműen háttérbe szorította – jelentette ki a lapunknak adott interjújában Csaba László akadémikus. A közgazdász, egyetemi tanár szerint a forint tartós gyengülése, az államadósságra rakódó biztosítási felárak emelkedése és a romló növekedési kilátások miatt szükség volt a Nemzetközi Valutaalaphoz (IMF) fordulni. Úgy véli, jobb lenne, ha a kormány a jövő évi költségvetéssel együtt vészforgatókönyvet is készítené, miután esélye van egy gazdasági recessiónak is. A közgazdászprofesszor úgy látja: 2012 áprilisában lehetnek a kormányban személyi és szerkezeti változások. A Közép-európai Egyetem tanára szerint az önálló Pénzügyminisztérium funkcionális szükségszerűség.

– *A Moody's hitelminősítő cég volt az első a sorban, amelyik bóvliba vágta Magyarországot csütörtök éjjel: a piac tegnap mindent „ütött”, a forintot, a pesti tőzsdét és az állampapírjainkat is. Lehetett erre számítani?*

– A Moody's várható lépését a nemzetgazdasági miniszter több mint egy hete előre jelezte egy nyilatkozatában. A hitelminősítő akkor lépett, amikor a piaci pánik a fundamentumokat egyértelműen háttérbe szorította. Szerdán például nem tudták eladni az összes német államkötvényt, míg kedden a francia állampapírok hozama csaknem két százalékponttal meghaladta a németét. Tény az is, hogy a legtöbb elemző hétről hétre kisebb magyar gazdasági növekedést jelez előre a következő évre. Mindezt figyelembe véve vélhetőleg egyedül marad a Nemzetgazdasági Minisztérium azzal a véleményével, hogy pusztán az előirányzott tartalékok mozgósításával is tartható a 2012-es hiánycél. Az sem kétséges azonban, hogy a magyar besorolás a középmezőny elején maradt, ráadásul a magyar papírokat eddig is a kockázatkedvelő befektetők vették. Azaz, a napi hatások múlásával az üzletmenet a szokásos mederbe térhet vissza, ami a folytonos, de enyhe romlás irányát jelenti. Ez addig marad így, amíg a gazdaságpolitika és a kilátások együttesen nem alapoznak meg nagyobb bizonyosságot a 2012-13-ra várható nemzetgazdasági mutatók vonatkozásában.

– *Eközben belpolitikai állóháború alakult ki azért, mert a kormány az IMF-hez fordult. Megtudtuk volna úszni valutaalapos hitelkeret nélkül?*

– Már korábban is több jel mutatott arra – a hazai fizetőeszköz tartós gyengülése, a magyar államadósságra rakódó biztosítási felárak és a hitelminősítői reakciók miatt –, hogy elkerülhetetlen az IMF megkeresése. Erre szükség van, ráadásul az európai pénzügyi válság okán minden állam sérülékennyé vált. A görög, majd az olasz fizetéseképtelenségből adódó félelem után már Franciaországban is problémák jelentkeztek. Éppen az volna a helytelen, ha a kabinet a földbe dugná a fejét. A Gyurcsány-kormány például ezt tette 2008-ban. Három éve ez segélykiáltásnak tűnt, ezért az IMF diktálhatta, hogy milyen kondíciókkal juthatunk a nemzetközi hitelsomaghoz.

– *Egyébként az újabb kölcsönnel elveszíthetjük a függetlenségünket?*

– Szó sincs róla! Az esetleges új IMF-megállapodás nem jelenti az ország függetlenségének elvesztését, mert a szervezet már nem diktátumokkal működik, és többféle lehetőség közül választhat Magyarország. Persze az, hogy milyen hitelkeretet kapunk a valutaalaptól, attól függ, milyen hangnemben zajlanak le a tárgyalások, illetőleg az egyeztetések ideje alatt

milyen légkör uralja a nemzetközi pénz- és tőkepiacokat. Látni kell ugyanis, hogy pánikhangulat kezd eluralkodni. Attól nem kell tartanunk, hogy összeomlik a fejlett világ, de a világgazdaság stagnálásával feltétlenül kell számolnunk. Például pont az IMF jósolja azt, hogy 2012-ben a globális gazdaság nulla százalékos növekedést produkálhat.

– *Mennyire külső vagy belső tényezők tették sebezhetővé a magyar gazdaságot?*

– A passzátszelet természetesen nem mi fűjjük. Az eurózóna krízise határozza meg döntő részben a folyamatokat akkor, amikor az ország külső adósságát devizában, vagyis külső forrásból finanszírozzák. Az ilyenkor jelentkező negatív árfolyamváltozás azonnal érezhető az államadósság, vele együtt pedig a költségvetés finanszírozásában. Ezzel együtt jócskán akadnak belső tényezők is. Hiába próbálja javítani a pénzügyi egyensúlyt a kormány különböző intézkedésekkel, ha azok előkészítetlenek. Márpedig az előkészítetlenség, a kapkodás piaci idegességet szül, és miután a külföld finanszírozza a magyar államháztartást, a helyzet meglehetősen egyoldalú. Sok a javítandó feltétel a kormányzati kommunikációban. Úgy tűnik, mintha a kabinet nem beszélne, nem kommunikálna a piacokkal.

– *Tovább romló gazdasági növekedési pályát említett. A Fidesz-frakció szerint például azért kell az IMF-hitel, hogy 2012-ben egy százalékkal bővüljön a gazdaság!*

– A megfogalmazás rafinált. Csak akkor jön össze az említett egyszázalékos gazdasági növekedés 2012-ben, ha a külső és a belső folyamatok is optimálisan alakulnak. Előfordulhat azonban drámai helyzet is, azaz szükség lenne egy vészforgatókönyvre a kormánynak.

– *Magyarán visszaesésre is készülhetünk?*

– Eszkálálódhat az eurózóna válsága, ami a világ piacait is erősen érintheti. Az a leszűrhető tapasztalat a dél-európai uniós államok krízise kapcsán, hogy az Európai Unió intézményei lassan és késve döntenek. Eközben más világgazdasági tényezők, mint például az IMF által jelzett gazdasági stagnálás is beüthet. Arról nem beszélve, hogy a magyar gazdaság belső tényezőivel is nagyok a bajok. Panganak a beruházások, folyamatosan negatív termelési rekordokat dönt az építőipar és alacsony a belső fogyasztás szintje. Eközben továbbra is magas, kétszámjegyű a magyarországi munkanélküliségi ráta, a hazai kis- és közepes vállalkozások pedig új piacok nélkül működnek. Ráadásul kezd kiszáradni a vállalati hitelpiac is: ha pedig a bankok képtelenek finanszírozni a hazai beruházásokat, akkor pénzszüke lép fel, így a céges fejlesztések is elmaradnak. Ha tehát 2012-ben egyszerre futnak össze a negatív gazdasági tényezők, nem az lesz a kérdés, hogy a gazdaság hogyan bővül, hanem az: milyen

mértékű lesz a visszaesés. Recesszió esetén vissza kell venni a költségvetési forrásokból, ami év közben sokkal nehezebb feladat, mint eleve azt felkészülten várni.

– *Az ellenzék szerint elhibázott a kormány gazdaságpolitikája, ezért Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter távozását követeli. Mennyire változtatna ez a helyzeten?*

– Egy személycserének csak átmenetileg, rövid távon van hatása a piaci folyamatokra. Igazából csak egy dolog számít: a hiteles gazdaságpolitika. Miután azonban mind a Fidesz-frakció, mind a miniszterelnök részéről töretlen a bizalom a nemzetgazdasági miniszter iránt – ez piaci oldalról éppenséggel nem mondható el –, ezen a téren változásra most nem kell számítani. Valószínűleg 2012 áprilisában lesz egy jelentős személyi és szerkezeti átalakítás a kormányban. Jövő tavasszal lesz ugyanis a „felezése” ennek a kormányzati periódusnak: rendszerint ilyenkor minden miniszterelnök átértékeli a mögötte hagyott időszakot, és új szereplőkkel fog hozzá a második etaphoz. Elképzelhető, hogy Matolcsy György – akár miniszteri poszton – egy stratégiaalkotó intézményt fog vezetni.

– *Továbbra is az önálló Pénzügyminisztérium visszaállítását sürgeti?*

– Természetesen. Funkcionális szükségszerűség az önálló Pénzügyminisztérium Magyarországon!